

Стенографски дневник

НА

71. заседание

Четвъртък, 15 май 1947 г.

(Открито в 15 ч. 45 м.)

Председателствувал подпредседателят д-р Георги Атанасов, Секретаря: Йордан Чобанов и Рада Ноева

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Говорители:	Стр.
Отпуски	1389	Петър Божанов	1390
Питане от народния представител Митю Иванов Седев .	1389	Пеко Таков	1392
Отговор на питането от министър д-р Иван Стефанов .	1389	Митю Седев	1394
Дневен ред:		Лалю Ширков	1395
1. Законопроект за бюджета на разните фондове на държавата за 1947 бюджетна година (Приемане на първо четене) 1390		Димитър Милков	1396
		Министър д-р Иван Стефанов	1397
		Дневен ред за следващото заседание	1399

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: (Звън!) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

От заседанието отсъствуват следните г-да народни представители: д-р Александър Бонкин, Александър Георгиев, Анастасия Вълкова, Ангел Бъчваров, Ангел п. Илиев, Андрей Михайлов, Асен Стамболийски, Ахмед Хюсеннов, Балия Мурадов, Благой Панайотов, д-р Борис Ненов, Борис Николов, Борис Стефанов, Борис Тасков, Бочо Илиев, Васил Диков, Васил Павурджиев, Васил Иванов, Васил Петков, Венера Клиничарова, Веселин Дашин, Вида Василева, Виган Цветанов, Витко Иванов, Георги Божилов, Георги Григоров, Георги Костадинов, Горан Ангелов, Груди Атанасов, Деню Полев, д-р Димитър Хаджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Михайлов, Димитър Цветков, Димо Костадинов, Дичо Тодоров, Дойчо Чолаков, Дочо Шяпков, Елисавета п. Антонова, Енчо Стайков, Жейко Хардалова, Запруз Ташев, Иван Текемски, Иван Василев, Иван Копринков, Иван Димитров, Иван Евтимов, Иван Попов, Иван Костадинов, Иван Чонос, Иван Николов, Иван Зурлов, Илия Ставрев, Илия Добрев, Илия Игнатов, Исмаил Сархеджов, Йордан Костов, Йордан Чобанов, Кирил Попов, Коста Крачанов, Костадин Димов, Крум Кюляков, Кръстю Стойчев, Любен Боянов, Любен Гумисеров, Любомир Казаков, Макра Гюлева, Манахил Вълков, Марин Маринов, Мата Тюркелжиева, Милан Димов, Мустафа Юмеров, д-р Непчо Николаев, Никола Алексиев, Никола Минчев, Никола Певтичев, Никола Станев, Никола Палагачев, Никола Попов, Нино Николов, Пело Пеловски, Петър Анастасов, Петър Бомбов, Петър Ковачев, Петър Сърбински, Радн Ралев, Рангел Даскалов, Сава Дълбоков, Светла Даскалова, Спаска Воленирска, Станка Димитрова, Стефан Димитров, Стойко Гяуров, Стою Неделчев, Стоян Гюров, Стоян Павлов, Таню Цолов, Хафуз Генджев, Христо Пунев, Цанко Григоров, Юсип Еминов, Янчо Деведжиев, Янко Костадинов и Янко Комитов).

Съобщавам на Великото народно събрание, че председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Атанас Лерински — 2 дена, Бочо Илиев — 2 дена, Генчо Райков — 1 ден, Захари Захариев — 1 ден, Иван Копринков — 4 дни, Митю Панов — 1 ден, Никола Певтичев — 2 дена, Рангел Даскалов — 2 дена, Спас Христов — 1 ден, Ана Милчева — 1 ден, Младен Големански — 1 ден и Георги Колев — 10 дни.

Следните г-да народни представители са поискали отпуск, който следва да бъде разрешен от Великото народно събрание, тъй като досега са ползували повече от 20 дни отпуск.

Народният представител Владимир п. Томов иска 1 ден отпуск. Ползувал е досега 27 дни. Моля ония г-да представители, които са съгласни да се разреши на народния представител Владимир п. Томов 1 ден отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Димитър Панайотов иска 30 дни отпуск по болест. Представя медицинско свидетелство. Моля ония г-да народни представители, които са съгласни да се разреши на народния представител Димитър Панайотов 30 дни отпуск по болест, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Петър Йовчев иска 1 ден отпуск. Ползувал е досега 35 дни. Моля ония г-да народни представители, които са съгласни да се разреши на народния представител Петър Йовчев 1 ден отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-н министърът на финансите присъствува и е съгласен да отговори на питането на народния представител Митю Иванов Седев относно някои действия на държавния бирник в с. Ружица, Елховско.

Има думата народният представител Митю Иванов Седев да развие своето питане.

Митю Седев (ЗНП): (От трибуната) Г-да народни представители! Отправил съм туй питане към г-н министъра на финансите с най-добри намерения, понеже много пъти неговите органи безспорно или криво разбират наредбите или съзнателно лошо ги прилагат. Моето питане има следното съдържание: (Чете)

„Лицето Стоян Димитров Жеков, от с. Ружица, Елховска околия, баща с петочленно семейство и с болна майка, е представил за обмяна 10.000 лв. стари банкноти. Вместо да получи нови банкноти в размер на същата сума, противно на издадената наредба и в противоречие с всяка логика, справедливост и човештина, бирникът от същото село Станко Кючуков задържа на последния всячки парцел за просрочени данъци, като не му остава нито лев за препитание.

Гореказаният бирник е постъпил по същия начин и с Илия Димитров Андреев от същото село, човек с четиричленно семейство, с болно дете, когато е отишъл да смени 5.000 лв.

Като имате пред вид горните случаи, моля да ми отговорите:

Известни ли Ви са тези факти и ако Ви са известни, какви мерки сте взели или смятате да вземете, за да се изпълни наредбата за обмяната на банкнотите по отношение на горните двама земеделски стопани, за да им се върнат нови банкноти в размер по 2.000 лв. на член от семействата им, а така също какви наказателни санкции сте наложили или смятате да наложите на този бирник.“

Това питане, както ви казах, съм отправил с най-добри намерения, за да се изясни този случай.

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми народни представители и народни представителки! Не искам да се съмнявам в добрите намерения на народния представител Седев, обаче факт е, че изнесеният от него не отговаря на истината. И в двата случая се касае до изплащане на данъци изрично по желание от лицата, които са имали стари пари за обмяна и е трябвало да ги обменят в общинското управление. И дума не може да става за някакво насилствено събиране на данъците. Това се потвърждава изрично и от документите, които са издадени на лицата.

За първия случай Илия Димитров Андреев, от с. Ружица, Елховско, е имал да дължи стари данъци към общината 5.630 лв., за която сума бирникът му е изпратил червено известие № 7 с дата 22 февруари 1947 г., преди да става дума за обмяната. Същото лице на 14 март 1947 г., като се явява в общината да си обменят парите, казва на бирника да му отрече квитанция за данъка, за който му е изпратил червено известие. Бирникът му издава квитанцията, но като приема представените му стари банкноти за обмяна и за прихващане на данъка, вижда, че парите едва плащат глобата. За платената сума е издал квитанция № 028404 от 14 март 1947 г.

За втория случай. На лицето Стоян Димитров Жеков не е удържан данък. Какъв е удържан на майка му Митра Русева Тодорова, която имала да дължи лични стари данъци към общината по партида № 85—6.765 лв. и наследствени данъци от Димитър Ж. Рупчев — също стари данъци — 12.000 лв. Тя се явила на 13 март 1947 г. при бирника да обмени парите си и е пожелала да изплати напълно личния си данък от 6.765 лв. и една трета от наследствения 12.000 лв. — 3.802 лв. Бирникът ѝ издава квитанция № 028749 от 13 март 1947 г. за 6.765 лв. и квитанция № 028750 от същата дата за 3.802 лв. Когато обаче бирникът взема парите, които тя е представила за обмяна, ръжда, че не само че не остава да ѝ върне по 2.000 лв., които ѝ се полагат в нови банкноти за нея и всеки член от семейството ѝ, но не ѝ достига 567 лв.

Майката е била придружена от своя син, който е представил за обмяна 40.000 лв. Той е дал на майка си тези 567 лв., недостигащи ѝ да си плати данъка. Вероятно този нейн син е направил кляквата, че е бил удържан данъкът от него насилно. От него въобще не е удържан никакъв данък.

Тъй че тук няма никакви действия, които да уличават този служител, който въпреки е секретар бирник, а не е държавен бирник, в каквото и да е състояние или насилие спрямо граждани в нашата страна. Никаква логика, никаква човешка, никаква морал тук нямат мястото си. Факт е, че същият секретар-бирник не е удържал насилно наследствения данък, една трета, на сина на старата баба, макар да е представил 40.000 лв. за обмяна.

Аз бих молил питанието не ни думи, а на дело да се подхранват от най-добри намерения, да не се слушат кляки или пък да се припичават факти, само и само да се създават настроения или да се губи времето на Великото народно събрание.

В случая се касае за действия на публичната власт, които са безупречни и абсолютно с нищо не могат да накърнят нито доброто име на тази власт, нито името на този служител, който е изпълнил своя дълг, а нито е упражнил насилие, нито е имал лошо държание към гражданите на нашата страна. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата народният представител Митю Седев да каже доволен ли е от отговора на г-н министъра на финансите.

Митю Седев (ЗНП): Не съм доволен от отговора, защото хората сами се оплакват, че е извършено насилие.

Министър д-р Иван Стефанов: Трябва да се проверява.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Минаваме към разглеждане на поставения за днешното заседание дневен ред. Първа точка:

Първо четене на законопроекта за бюджета на разните фондове на държавата за 1947 бюджетна година.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Рада Ноева (к): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ“

за бюджета на разните фондове на държавата за 1947 бюджетна година

Чл. 1. Одобряват се приходите и разходите за 1947 бюджетна година за разните фондове, управлявани от министерствата, а именно:

	Приход	Разход
1. По Министерството на народното просвещение		
а) Завещатели и дарители	8.468.000	4.040.000
б) Заплати на персонала във вечерните гимназии	45.070.000	45.070.000
2. По Министерството на финансите		
а) Дирекции на пенсията	7.036.000.000	7.036.000.000
б) Българска държавна лотария	25.600.000	25.600.000
3. По М-вото на народното здраве		
а) Завещатели и дарители	11.190.000	11.190.000
4. По М-вото на индустрия и занаятите		
а) Завещатели и дарители	2.800.000	2.800.000
Всичко	7.129.128.000	7.124.790.000

Чл. 2. Продължава се действието на бюджета на фонда „За рационализация, поощрение и контрола на индустрията в България“ при Министерството на индустрията и занаятите за 1946 г. до 15 април 1947 г., като за времето до тази дата заплатите на служителите при същия фонд се изплатят от обществените икономии по същия бюджет през 1946 г.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата народният представител г-н Петър Божинов.

Петър Божинов (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! След приемането на генералния бюджет на държавата за 1947 г., при преценката на който имаме възможност да поставим и мотивирано обосноваем нашето становище за него, като най-верен критерий за финансово-стопанското икономическо състояние на нашата страна, днес пред нас е поставен за обсъждане и вотиране и специалният бюджет за приходите и разходите на разните фондове, управлявани от министерствата и дирекциите, за 1947 г., възлизан на сумата 7.129.128.000 лв.

*) Бюджетният проект на разните фондове на държавата за 1947 бюджетна година е отпечатан в отделен свитък и раздаден на народните представители.

Анализиран и преценен обективно, добросъвестно и отговорно, ние не можем да не заключим, че и този бюджет, подобно на бюджетите на разните министерства, има същите характерни за отечественофронтовската финансово-стопанска система недостатъци, а именно: първо, леко и недостатъчно критично определение, степениране и ясно поставяне на нуждите, удовлетворението на които цели неговото упражняване и, второ, слабо пестене на оскъпата народна пара, кристализирания непосилен труд и мъка на трудовите маси от сели и градове. (Възгрявания от мнозинството) И всичко това извършвано във време, когато нашата ни изживява най-тежките си и съдбовни дни, вследствие и на това, че самонаричащи се нейни представители от нейно име и за нейна сметка, мимо нейната воля, полагат свръхусилия да я вковат в рамки на идейно-политическо и стопанско съществуване, които са пълно отрицание на нейния бит и дух и именно затова те вече клонят бързо към пълно разпадане.

От мнозинството: Ей-й-й!

Д-р Иван Пашов (к): Трай, коньо, за зелена трева!

Петър Божинов (ЗНП): Но ето и същността на самия бюджетен проект, обхващащ стопанисването, управлението и администрирането:

Първо. На 204 фондове на завещатели и дарители, управлявани от Министерството на народното просвещение, да 3 — от Министерството на народното здраве и на един от Министерството на търговията, индустрията и занаятите, по които общо за 1947 г. се разрешават кредити на сума 18.030.000 лв., една част от тях средства ще се изразходва за цели и по начин, по който с наложителна максимална добросъвестност, за да не се оскверни волята на дарителите, каквито би се явил например и случаят с изразходването на кредитите по фонда „Тодор Хр. Пиперевски“, ако не се оперира с потребната обективност. Там е казано: а) че за издръжка и пътни пари на двама лекари за специализация в чужбина и за стипендия на двама студенти, родени в гр. Шип или с произход от Македония, за следване медицина в Софийския държавен университет ще се изразходват през 1947 г. — 6.900.000 лв.; б) за лечение на 20 болни, родени в гр. Шип — 1.000.000 лв.; в) за пътуване на болни, родени в гр. Шип, до лечебните заведения — 100.000 лв.; г) за заседателни пари на членовете на ефорията, по 800 лв. едному на заседание и пр. — 50.000 лв.

Второ. Разходи по фонда „Заплати на персонала във вечерните гимназии за 1947 г.“ на сума 45.070.000 лв. Този фонд по начало е полезен, стига и тук при организирането и воденето на учебните занятия да се зачете справедливостта, здравия разум и чистотата и незаसेпната от партийни нагони и поплъзновения наука.

Трето. Разходи за администрирането на Държавната лотария в размер на 25.600.000 лв., срещу изразходвани за 1946 г. 7.230.000 лв., за 1945 г. — 5.796.000 лв. и за 1944 г. — само 4.816.000 лв. А това ще рече, че Държавната лотария е наистина лотария в най-широкия смисъл на думата.

И тук фрапира параграфът „Помощи“, каквито обилно се раздават по бюджетите на разните министерства и които почти изцяло имат само една задача — да охраняват лични и групови интереси.

Министър д-р Иван Стефанов: Защо така безскрупулно лъжете! Това са помощи. (Ръкоплескания от мнозинството)

Петър Божинов (ЗНП): Не лъжа, г-н министре! Така разбирам, така говоря. Вие ще ме опровергавате, шом мислите, че лъжа.

Министър д-р Иван Стефанов: Лъжете!

Петър Божинов (ЗНП): Не лъжа. Сега ще видите колко се дава за служителите. (Глъчка)

Разгърнете бюджета на Държавната лотария и четете. В § 13 се предлагат 80.000 лв. помощ за стола на служителите при нея. Държавната лотария, което ние одобряваме, и в § 12 — 15.000.000 лв., г-н министре, помощи и субсидии за общественно-благотворителни, културни или социални цели, маркирани за такива обаче от правопорни отечественофронтови. (Възгрявания от мнозинството) Вие трябва да конкретизирате . . .

Д-р Иван Пашов (к): Да не искате да ги даваме на предатели!

Петър Божинов (ЗНП): . . . културните организации, на които ще раздадете тях 15.000.000 лв. Досега нито в един бюджет тях помощта не са конкретизирани. Практиката говори, че те се раздават с тенденциозни цели и задачи на много места.

Неомислено е също по този бюджет и защо предвидените чисто консумативни разходи, като тия за хартия и печат на лотарийни билети, за плащане труда на работниците по проверка на билетите, радио, реклами и пр., на обща сума 6.000.000 лв., срещу изразходвани през 1946 г. 3.965.000 лв., за 1945 г. — 3.159.000 лв. и пр., са поставени под рубриката „Инвестиции“. Това не са никакви инвестиции, а чисто консумативни разходи.

Но тук му е мястото да се каже и нещо друго. Защо се създава и защо продължава и сега в отечественофронтовската ера да съществува това антисоциално, антиетично и чисто комерческо предприятие — Държавната лотария, която не върши нищо друго, освен да разиграва един публичен своего рода комар? (Ръкоплескания от опозицията)

Ние смятаме, че в днешната епоха, в днешното време за одобрения от подобен род и с такива задачи няма място в България.

Този приход от 60.000.000 лв., предвиден да постъпи от Държавната лотария през 1947 г., в никой случай не може да бъде достатъчен мотив за съществуването на това предприятие.

Българският народен земеделски съюз, от чисто име аз говоря, очаква час по-скоро това антиморално предприятие да бъде ликвидирано за честта на народа и на страната. (Ръкоплескания от опозицията)

Цветан Капитанов (з): Реакционният земеделски съюз!

Петър Божинов (ЗНП): Така да бъде, г-н Капитанов, но не е така, а е точно обратното. Приказваш глупости, защото друго не можеш да кажеш.

Четвърто. Разходи по Дирекцията на пенсиите. За лични и външни разходи за Дирекцията на пенсиите за 1947 г. се искат общо 124.500.000 лв. срещу 73.995.000 лв. за 1946 г., 48.698.000 лв. за 1945 г. и 34.020.000 лв. за 1944 г.

От общата сума 50.000.000 лв. за заплати на личния състав за 1947 г. — който е увеличен с 27 човека, противно на декларациите за рационализация и намаляване на канцеларската и бюрократията у нас — срещу 32.495.000 лв. за 1946 г., 26.382.000 лв. за 1945 г. и 16.991.000 лв. за 1944 г. — 4.920.000 лв. се предвиждат да се изразходват, както за 10% повишение на служителите в София за по-тежките условия на живот, така и за служители отличили се и добили звание „заслужил“ и „народен“, т. е. правоземни и предани служители не на службата и на народа, а на партията и на нейните корифеи. (Ръкоплескания от опозицията)

Но като разглеждаме бюджета на Дирекцията на пенсиите, ние не можем да отгледим без внимание и въобще проблема за пенсиите, още повече, че както в миналото, така и днес, с него се върши една доликокачествена своего рода политика.

Петко Кунин (к): А ти какво правиш?

Д-р Иван Панов (к): Той сам прави демагогия.

Петър Божинов (ЗНП): Г-жи и г-да народни представители! При разглеждането на бюджета на Главната дирекция на държавните и гарантните от държавата дългове ние имаме случая и възможността да изнесем подчертано и с обилни данни нашето становище по пенсионния проблем. Казвам проблем, защото за нас той все още не е получил своето радикално разрешение, което застъпваме твърдо и сега. Българският земеделски народен съюз се бори активно, открито и с видима готовност за саможертва за благополучието и всеобщия просперитет на целия наш труден народ. И точно за това този народ и днес, както в близкото минало, когато родината ни беше смъртно застрашена, в този съдобносен час за света и самия него е обрнал поглед и прострял ръце за помощ и спасение към него и неговата гигантска борба, която въпреки всичко скоро ще завърши с блестяща победа. (Ръкоплескания от опозицията) Той желае и ратува да види и нашите пенсионери и пенсионерки в най-добро състояние. Въпросът за размера и същността на пенсиите трябва да бъде разрешен само с оглед благоденствието на ония, на които се дават тия пенсии. А това ще се получи само тогава, когато разрешението му се извърши в неразривна връзка с живата действителност, т. е. с живения стандарт на целия наш народ. Най-малко тук може да има каквото и да е място за фаворизиране и партийна благосклонност.

В края на 1946 г. у нас е имало общо 551.344 пенсионери и пенсионерки, получили общо държавни и смесено-държавни пенсии към 6.682.000.000 лв., а по бюджетите за 1947 г. се предвижда те да догонят цифрата 9.500.000.000 лв., дължаща се както на увеличени броя на пенсионерите, така и на увеличенис размера на самите пенсии. Но, за голямо съжаление и тежко всенародно огорчение, отечественофронтската власт и тук не е на потребната висота, ...

Константин Русинев (к): Ти се бил цял поет!

Петър Божинов (ЗНП): ... т. е. и при увеличението на пенсиите не проявява нужната критичност, обективност и любов към разните видове пенсии и пенсионери и особено към най-големия и най-ценен за момента слой от нашия народ — земеделската-стопанка. Така увеличението на пенсиите за 1947 г. се е изляло в следните размери на глава пенсионер — слушайте сега цифрите, не мене — а именно: на доброволците от войната 1885 г. пенсиите са увеличени през 1947 г. кръгло на глава пенсионер с 33.400 лв., на поборниците и опълченците с 25.000 лв., пенсиите за изслужено време с 19.000 лв., пенсиите на борците за народоуправление с 15.000 лв., народните пенсии на заслуживши с 8.000 лв. и пенсиите на инвалидите и военноинвалидите с 5.000 лв. на глава, а на земеделците и земеделските пенсионери с нула на глава, въпреки увеличението на помощта по държавния бюджет от 450.000.000 лв. за 1946 г. на 1.550.000.000 лв. за 1947 г.

Петко Кунин (к): Ами миналата година не се ли увеличили пенсиите?

Петър Божинов (ЗНП): Аз ви казах, че за 1947 г. пенсиите на земеделците са в същия размер, както през 1946 г. Това е истината.

Петко Кунин (к): Какво искаш да кажеш?

Петър Божинов (ЗНП): Каквото искам да кажа, ще го чуеш.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъня)

Петър Божинов (ЗНП): През 1946 г. земеделците и земеделските получавали 9.600 лв. годишна пенсия и през 1947 г. те ще получават същия размер — 9.600 лв. пенсия.

Пеко Таков (к): Не е вярно това.

Петър Божинов (ЗНП): Това е истината.

Пеко Таков (к): Земеделските пенсии са повишени с 6.000 лв. на глава.

Петър Божинов (ЗНП): Кажете за бога, какво значи това: грижи, подпомагане, внимание и почит към селяка?

Пеко Таков (к): Недейте демагогствува!

Петър Божинов (ЗНП): Уви! Играта е доловена и ясно разкрита и именно затова този селяк и селянка дадоха вече гръб на отечественофронтската власт и с цялата си душа се хвърлиха в малцинските редове на грандиозната армия на Александър Стамболийски за борба до край за благото на целия български народ и за величието на народната и свята република България. (Ръкоплескания от опозицията)

Димитър Котев (к): Ти, който обра банката, говориш за пенсии!

Стоян Попов (к): Гладна кокошка просо сънува!

Петър Божинов (ЗНП): В разглеждания бюджет обаче се третират само пенсиите за изслужено време и земеделските пенсии. Пенсии за изслужено време през 1946 г., г-жи и г-да народни представители, са получили общо 63.543 пенсионери и пенсионерки в размер на 2.304.120.000 лв., в която сума държавата е участвувала със субсидии от 22.500.000 лв., а за 1947 г. участвува в този фонд със субсидии в размер на 1.230.100.000 лв., т. е. с едно похвално голямо увеличение, което заедно с онова, което дава и самият фонд, позволи, щото този вид пенсии да получат едно увеличение кръгло от 19.000 лв. на глава — положение, което ние одобряваме, при все че то далеч не разрешава въпроса за издръжката на пенсионерите и техните домакинства днес.

За настоящата 1947 г. се предвиждат за пенсии за изслужено време 2.697.700.000 лв. срещу гласувани за 1946 г. 2.447.500.000 лв., за 1945 г. — 1.975.000.000 лв., за 1944 г. — 1.349.534.000 лв., т. е., както вече казахме, едно порядъчно увеличение.

Земеделски пенсии. Такива през 1946 г. са платени общо на около 390.000 пенсионери и пенсионерки на обща сума 1.860.000.000 лв., в която се включва и държавната субсидия от 450.000.000 лв. Не можем да не подчертаем, че и в последния си размер тази пенсия от 9.600 лв. номинални годишно не е никаква пенсия, а едно подаване, защото пенсия значи относителен еквивалент на изживявени усилия, жертви и труд през определен период от време от дадено физическо лице. А кой би могъл добросъвестно и спокойно да каже, че планциите днес на земеделеца и земеделката 9.600 лв. годишно са именно такъв относителен еквивалент, особено при днешната южунска сила на нашата национална монета? Не. Това е неизтъргано от никакво гледище. И именно затова Българският земеделски народен съюз не смята въпроса за земеделските пенсии уреден и ще продължава да работи за неговото правилно, справедливо и човечно уреждане, за да отстрани сегашното трагикомично положение, щото един земеделец-стопанин с 60-годишен крвав труд да получава годишна пенсия, с която да не може да си купи и по една кутия цигари на ден. Нека на това завидно положение да се радват други. Ние го отричаме изцяло.

В бюджета за 1947 г. са предвидени за изплащане на земеделски пенсии 4.203.500.000 лв. — една наистина много голяма сума в сравнение с гласуваната и платена сума през 1946 г. за такива, т. е. предвидени са в повече кръгло 3.500.000.000 лв. Но това не се дължи, както вече казахме, на увеличението размера на пенсиите, а на увеличението броя на пенсионерите, които според службата „Земеделски пенсии“ при Дирекцията на пенсиите през 1947 г. възлизат на около 540.000 души. А самият размер на пенсията и за 1947 г., както вече казах, си остава същият, който беше и през 1946 г., а именно 9.600 лв., въпреки че всички други пенсии, заплати и т. н. през 1947 г. получиха едно увеличение.

За да се доближим до реалността, за да има едно правилно съотношение или по-право, за да се приложи, справедливо това повишение на заплатите, пенсиите и т. н. и към пенсиите на земеделските стопани, нашата парламентарна група предлага по бюджета размерът на земеделската пенсия от 800 лв. месечно, колкото сте гласували и плащате днес, да се увеличи поне на 1.500 лв. месечно.

Министър д-р Иван Стефанов: Даже никой не ръкоплеска от опозицията на Вашето глупаво предложение.

Стоян Попов (к): (Към Петър Божинов) Нз твоята политика селяните няма да се хванат, а старите бабички ще те изгонят с тояги.

Петър Божинов (ЗНП): Г-жи и г-да народни представители! Като изнасям тия основни положения от бюджета на разните фондове, аз мисля, че изпълнявам честно и добросъвестно своя скромен дълг и мисля, че вие не ще се противопоставите да се отнесе критично към поставените въпроси и особено към въпроса за земеделските пенсии с който крайно време е да престане да се прави плоска демагогия и политика.

Министър д-р Иван Стефанов: Както Вие правите!

Петър Божинов (ЗНП): Земеделското съсловие е в таква положение, че се нуждае от една действителна, от една действителна подкрепа на своята държава, за която то дана всинко казва, че може и каквото има в този момент. И точно затова нашата парламен-

тарна група, парламентарната група на Българския земеделски народен съюз, не може да одобри един такъв бюджет, не може да го подкрепи и няма да го гласува.

Петко Кунин (к): А нашата държава не дава ли подкрепа на селяните? Какво отношение имаш ти към тия 4.000 трудовака, които работят в твоята околия?

Петър Божинов (ЗНП): Ви приказвате, г-н професоре, на изуст. Вие сте книжен професор. Слезте долу всред масите, за да видите какво е положението.

Петко Кунин (к): Ти кажи какво отношение имаш към това конкретно грандиозно мероприятие. Само ходиш да агитираш против тия мероприятия.

Петър Божинов (ЗНП): О тия думи, честно и правилно разбрани, в утрешния ден ние ще бъдем там, където диктуват добре разбраните интереси на българския народ — всред трудещите се от села и градове, начело на които стои Българският земеделски народен съюз със секретар Никола Петков. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата народният представител г-н Пеко Таков.

Пеко Таков (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) Г-да народни представители и представители! Аз вземам думата, за да кажа истината по земеделските пенсии.

Народният представител Божинов излезе тук и както му прилича, както е обичайно за него, както приказва той по всички въпроси, както той завърши и своята обществена работа в Никополската популярна банка с обществените средства... (Продължителни ръкоплескания от мнозинството и възгласи „Браво!“)

Петър Божинов (ЗНП): Разберете, че никога не съм бил в Никополската популярна банка. (Възражения от мнозинството)

Пеко Таков (к): И в Никополската, и в Новаченската популярна банка. И двете банки ограби.

Петър Божинов (ЗНП): Лъжеш! Никога не съм бил в Никополската банка.

Пеко Таков (к): Аз те познавам много добре и теб и Иван Гинчев, и всички вас.

Божинов излезе от тази трибуна да демагогува, да лъже по земеделските пенсии както дори на улицата не може да се лъже. Великото народно събрание няма да позволи да се кошуствува с интересите на българските селяни. (Ръкоплескания от мнозинството) (Към Петър Божинов) Ти нямаш нищо общо с българските селяни! (Продължителни ръкоплескания)

Ти говориш, че борбата щяла да продължи. Кажи ти, г-н Божинов, кога си се борил? Умееш ли ти да се бориш? Когато народът, когато българските селяни, за които ти плачеш от тази трибуна, се бореа, къде беше ти? Ти ограбваш техните пари в Новаченската банка. (Бурни и продължителни ръкоплескания и възгласи „Вярно!“ и „Позор!“ от мнозинството) Това е истината. Недейте маха така с ръка, г-н Петков. Това е истината.

Никола Петков (ЗНП): Говорете за пенсията! Елате на въпроса!

Пеко Таков (к): Аз ще говоря и за пенсията.

Никола Петков (ЗНП): Кажете, защо Вашият брат е в Белградската легация, без да има ценз и без да знае някакъв чужд език.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Пеко Таков (к): Вие говорите за моя брат, който е в Белградската легация. И сега повдигате този въпрос, повдигали сте го и по бюджета на Министерството на външните работи, но аз не съм бил тук — бях болен. Тогава също сте повдигали въпроса за моя брат. Аз трябва да изясня във Великото народно събрание (Възражения от опозицията) какво прави мойт брат в Белградската легация и дали той не знае чужд език. (Глъчка всред опозицията) Моля ви се! Мойт брат, Асен Таков, е лежал 5 години в затвора. Една година и 8 месеца той е бил Титов партизанин и има военен чин от Титовата армия. (Бурни и продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Но чужд език не знае. Освен това, за който предвижда ценз за чиновниците в легациите.

Пеко Таков (к): Мойт брат знае прекрасно сръбо-хърватски език, както родния си език. Това знае той, затова е в легацията.

Министър д-р Иван Стефанов: Това е истина.

Никола Петков (ЗНП): Но, за да бъде в легация, нужно е и друг ценз.

Райко Дамянов (к): Вярно е, че той няма николапетковски ценз. (Възражения от опозицията)

Никола Петков (ЗНП): В закона пише, че трябва да има ценз, за да бъде чиновник в легацията.

Димитър Котев (к): Няма чърчиловски ценз. (Възражения от опозицията. Глъчка)

Пеко Таков (к): За това място, на което е той, той има достатъчно ценз.

Но аз искам да говоря за земеделските пенсии. (Силна глъчка)

Д-р Георги Петков (сЛ): (Казва нещо)

Пеко Таков (к): Ти приличаш на една подвижна лудница с твоята глава небръсната. Безобразник!

Д-р Георги Петков (сЛ): Само това ли знаеш да кажеш?

Пеко Таков (к): Аз ще говоря за земеделските пенсии. (Силна глъчка)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Цола Драгойчева (к): Карай си речта!

Пеко Таков (к): Всичките пенсии, които той изброи тук, били увеличени значително.

Кочо Бонев (ЗНП): Колко получаваш от ОЗПС-а?

Пеко Таков (к): Аз ще Ви кажа колко е моята заплата от ОЗПС-а. Какво приказвате вие? Аз станах народен представител на 15 декември 1945 г. Взехте ведомостта от нашия съюз и срещу моето име ще видите, че е написано: „Отказвам се от заплата си, докато съм народен представител.“ (Бурни и продължителни ръкоплескания от мнозинството) Това е истината. Аз заплата не получавам от ОЗПС. Това е истината. (Възражения от опозицията. Силна глъчка)

Кочо Бонев (ЗНП): От леката кола не слизаш.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Пеко Таков (к): Леката кола се употребява за нуждите на съюза. (Глъчка)

Председателстващ д-р Георги Атанасов (Звъни. Силни пререкания между Раденко Рангелов (к) и Сергия Златанов (ЗНП))

Пеко Таков (к): Всичките пенсии, които изброи тук Петър Божинов, са увеличени по бюджета за 1947 г. Той каза, че земеделските пенсии по настоящия бюджет, за 1947 г., не били увеличени. Каква е истината по земеделските пенсии? Какво завади правителството на Отечествения фронт в фонда „Земеделски пенсии“? (Силната глъчка и пререканията между Раденко Рангелов и Сергия Златанов продължават)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Пеко Таков (к): До преди да се направят измененията в закона за земеделските пенсии през м. юли м. г. имаме всичко 183.000 пенсионери, а не 380.000, както каза Петър Божинов. (Силна глъчка)

Един от опозицията: Това е за 1946 г.

Пеко Таков (к): Аз ще ви кажа колко е за 1946 г. и колко е за 1947 г. В 1946 г. до преди гласуването на изменението на закона имаме 183.000 пенсионери, като не са включени нито жените, нито инородците, а само мъжете, навършили 60 години. Пенсията им бяха 300 лв.

Един от опозицията: Това е към 1 юли 1946 г.

Пеко Таков (к): От 1 юли 1946 г. — а не от 1 януари 1947 г. — съгласно изменението на закона за земеделските пенсии, започват да получават пенсии всички жени навършили 55 години и всички инородци, без разлика на вяра и народност.

Един от мнозинството: И цигани и др.

Пеко Таков (к): До 30 април т. г., с усилията на Министерството на финансите и с усилията на нашия съюз, беше издадена 512-хилядната пенсионна книжка в България за земеделска пенсия. (Ръкоплескания от мнозинството) Остават други около 60.000 пенсионни книжки в движение поради забъркани и недооточени документи. До края на текущия месец те ще бъдат редовно издадени и пратени на правоимущите. Значи, около 560 до 570 хиляди пенсионери и пенсионерки в България мъже, жени и инородци, получават в този момент пенсия. Пенсията беше 3.600 лв. миналата година, сега пенсията е 9.600 лв. (Бурни и продължителни ръкоплескания от мнозинството) Миналата година не са увеличавани другите пенсии, които правителството увеличи със специален закон в 1947 г. Не се увеличават сега земеделските пенсии, защото те бяха увеличени още в 1946 г. Чест прави на правителството на Отечествения фронт, че то погледна най-напред с двете очи, с пълно лице към земеделските пенсии (Ръкоплескания от мнозинството) а след това към всички останали пенсии. Земеделските пенсии се увеличиха още от юли 1946 г., докато останалите пенсии се увеличиха в настоящата година.

Кочо Бонев (ЗНП): Кажете нещо за комисията, която прави ревизии и иска удостоверения.

Пеко Таков (к): Аз ще ви кажа и за тази комисия. Г-да народни представители и народни представителки! Правителството най-напред подобри пенсиите на земеделските стопани. Имайки пред вид това, което направи правителството на Отечествения фронт за пенсиите на земеделските стопани, кажете ми, г-да, съвършено добросъвестно, вие, които познавате тази материя в другите демократични страни, в коя страна — с изключение на Съветския съюз където колхозите имат специални пенсионни фондове — има земеделски пенсии, устроени на такава основа, на каквато са в България, които да засягат всички? (Ръкоплескания от мнозинството) Ние имаме всички активни земеделски стопани и стопанки в страната 2.600.000 души мъже, жени и изородци от 21 години нагоре. От тях приблизително 600.000 получават държавна пенсия. (Ръкоплескания от мнозинството) Това е истината. Къде в друга държава е поставен така въпросът?

Един от опозицията: В Дания например.

Пеко Таков (к): Аз знам в Дания каква е системата, знам и в Америка каква е системата. (Възгласи от опозицията и прекеркани между народни представители от мнозинството и от опозицията) Не разказвайте за Дания, за Холандия за Америка, но дайте да видим у нас от 70 години насам кой се погрижи, кое правителство обърна внимание на земеделските стопани и стопанки да създаде един фонд на научна база, така както повеляват финансовите интереси на страната и собствените интереси на самите земеделски стопани, да създаде един пенсионен фонд, който наистина да гарантира старините на земеделските стопани! Пр този въпрос никой не се е интересувал. И вместо да хвърляте вината върху правителството на Отечествения фронт, необходимо с ние, заедно с Отечествения фронт, да хвърлим общо вината върху ония, които управляваха нашата страна до 9 септември.

Никола Петков (ЗНП): Земеделските пенсии са от преди 9 септември.

Стоян Попов (к): Те са с ония, които управляваха преди 9 септември.

Пеко Таков (к): Ние знаем, на каква основа бяха земеделските пенсии у нас преди 9 септември. Земеделски пенсии се даваха на 180.000 души, а сега се дават на 800.000 души. И какви пенсии бяха те?

Кочо Бонев (ЗНП): Кажете за комисията!

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Пеко Таков (к): Ние създаваме сега комисия междуведомствена с участието на нашия съюз, за да провери на известни места, откъдето имам възможности за справедливост, че има хора, които изкориствали закона. Има една жена на 45 години, която е взела фалшиви документи и се е пенсионирила. Вие съгласни ли сте такива случаи да не ги проверява държавната власт и да не ги отстранява? Тога ще бъде работата на комисията, която ние уреждаме сега. Ако излезе един случай на нередовност — дай Боже да е само един случай — и него ще премахнем.

Един от опозицията: За един случай цяла комисия!

Пеко Таков (к): Ние тази комисия я свикваме тук, а тази работа ще я извършат органите по места, кметовете и други лица, които издават необходимите удостоверения.

До миналата година от бюджетните средства на държавата за фонда „Земеделски пенсии“ се вземаша по-малко от 1 милиард лева. Досега вие знаете, че от земеделските стопани ние взимаме по 300 лв. пенсионна държавна вноска.

Никола Петков (ЗНП): Годишно.

Пеко Таков (к): Да, годишно, точно 300 лв. А им се плаща годишна пенсия 9.600 лв. Общо държавата тази година ще плати приблизително 5.552.000.000 лв. за земеделски пенсии.

Един от опозицията: Не са толкова.

Друг от опозицията: А! Прекъснала се държавата от 5.000.000.000 лв.!

Един от мнозинството: За тебе са малко.

Пеко Таков (к): Общо увеличението на земеделските пенсии е 6.000 лв. на човек.

Ние свикваме всички наши околийски конференции, минаха всички наши местни събрания. За разлика от събранията и конференциите на други организации, в нашите участваха не само и земеделски стопани, които са се разсъдили, така да се каже, на Отечествения фронт. (Възгласи „А-а-а!“ от опозицията) Те са с опозицията, но участват на равни начала с другите, в нашите събрания и даже някои от тях са избрани в нашите ръководства. (Глъчка)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Пеко Таков (к): И те имаха право да кажат там своята дума. Аз лично съм присъствувал на повече от 10 — 15 околийски конф-

ренции, на които опозиционни представители са ставали, говорели са и са заставали на позицията, на политиката на Отечествения фронт, заставали са зад пенсиите на земеделските стопани.

Един от опозицията: Вярваш ли го?

Пеко Таков (к): Ние нямахме нито едно изказване от привърженици на опозицията против закона за земеделските пенсии. (Ръкоплескания от мнозинството) Законът за земеделските пенсии, това, което е направила държавата за земеделските пенсии, еднородно, г-да народни представители и представителки, без изключение без разлика на политически убеждения и партийна принадлежност се одобрява от всички земеделски стопани и стопанки. Това е истината по земеделските пенсии. (Ръкоплескания от мнозинството)

И аз трябваше тук, в Народното събрание за пръв път да чуя — и то не от друг, а от лице, което няма нищо общо с земеделските стопани и с техните житейски, с техните палещи интереси — да се говори по тия пенсии. (Възгласи от опозицията)

Петър Божинов (ЗНП): А ти какво общо имаш с тях?

Пеко Таков (к): И той говори особено във връзка с народното бедствие, със сушата. Петър Божинов реши тук прогнв мероприятията на правителството в полза на земеделските стопани. (Възгласи от опозицията)

Петър Божинов (ЗНП): А ти какво общо имаш с земеделците? Ти откога си станал земеделец? Откога стана земеделски стопанин?

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Пеко Таков (к): Аз когато се борех с земеделските стопани рамо до рамо за техния интерес, ти огръбваше тия земеделски стопани. Това е истината. (Бурни ръкоплескания от мнозинството. Възгласи от опозицията)

Петър Божинов (ЗНП): Сега, сега какво работиш?

Пеко Таков (к): Тогава, когато се прикиска за земеделските интереси, за подпомагането на земеделците, трябва ние да постъпваме разумно, г-да народни представители и народни представителки. Касае се за нашия народ, за болшинството от нашия народ, за неговите интереси, за неговата изостаналост — как да му се помогне. (Силна глъчка)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Пеко Таков (к): Можем ли ние, г-да народни представители и народни представителки, заедно с правителството да подобрим халата на нашите земеделски стопани само с пенсии? Не можем. Нашите земеделски стопани най-добре разбират това сами. Това разбират даже и онези, които не гласуваха за Отечествения фронт. И те разбират, че онези стопански мероприятия, които се съдържат в двегодишния стопански план, са единствената възможност за измъкване на нашите земеделски стопани от това тежко наследство, в което ги оставиха миналите режими. Аз питам Петър Божинов, както го запита и др. Куниш: какво е неговото отношение към това голямо дело, което се прави там, до неговия околийски град? Касае се за дигата при Никопол, която ще отводи в края на тази година не един и два, а 70.000 декара работна земя.

Петър Божинов (ЗНП): Положително! Положително ми е отношението.

Пеко Таков (к): Защо не го кажете тук?

Петър Божинов (ЗНП): Положително ми е отношението.

Пеко Таков (к): Не е положително! Какво работите, какво вършите за това дело? (Ръкоплескания и смях сред мнозинството)

Петър Божинов (ЗНП): Какво искате да върша?

Пеко Таков (к): Вие говорите само. Това са думи. Ние искаме дела, не думи. Там работят 4.000 трудоваци. Там са пратени и бригадирци, за да работят за отводняването на тази хубава земя! Ето как ние ще подобрим положението на земеделските стопани (Бурни ръкоплескания от мнозинството)

Райко Дамянов (к): А Божинов, я го питай какво прави?

Пеко Таков (к): Какво прави той за отводняването на Карабозската низина, която е едно голямо дело на Отечествения фронт? Дадено ли той съдействено си като обществен деятел в Никополската околия, за да организира силите на земеделските стопани, тяхната взаимопомощ, за да може Карабозката низина в най-близко време да бъде отводнена и да я направим пригодна за най-добрите култури там? Така ще подобрим положението на земеделските стопани от Никополска околия. (Глъчка сред опозицията) Но той нищо не е направил и нищо няма да направи, защото той няма нищо общо с интересите на нашите селяни. (Възгласи от опозицията)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Пеко Таков (к): Аз си позволявам да завърша, г-да народни представители и народни представителки, със следните няколко думи.

Сега, когато нашата страна за трета година е и в тая пролет, още рано, в засука, когато ние сме изправени пред ново бедствие, така тежко, ...

Един от опозицията: Няма бедствие!

Пеко Таков (к): Не искам това да кажа. Това е едно бедствие. Вне виждате, когато се говори за това народно бедствие, какво отношение имат опозиционерите. Те се омент на нещастieto на нашите земеделски стопани. Това е!

Цола Драгойчева (к): Нека ги видят тези, които са ги избрали, как се смеят.

Пеко Таков (к): По правителството и Отечественният фронт, деятелите по местата, самите земеделски стопани преди всичко правят всичко възможно, за да може да се спази каквото може от това страшно бедствие. Партиен въпрос ли е въпросът за борбата с всички средства и сили със сушата? Въпрос само за Отечественния фронт ли е това или е въпрос на целокупния български народ, без разлика на политически убеждения и на партийна принадлежност? (Ръкоплещания от мнозинството) Нека кажат те, Той е въпрос на всички ни. Ако ние сме лоялните българи, ...

Един от комунистите: Мародерите не могат да вършат народо-полезна работа.

Пеко Таков (к): Аз знам, — ... дайте с задружни усилия, без да се делим тук (Възгласи „А-а-а!“ от опозицията), да отидем да помогнем на нашия земеделски стопанин, да спасяваме неговия благодатен труд, да го научим, да му дадем съоръжения, колкото ги имаме. (Възгласи от опозицията)

Един от опозицията: Пуснете му вестника!

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Пеко Таков (к): ... да му помогнем с каквото можем, за да може да спази той своя добитък. Така ли ще му помагате вие, като Божинов, който дойде тук да приказва за неволята на нашия стопанин! Кой не знае неволята на нашия стопанин? Ние всички знаем неволята. (Възгласи и възгласи „А-а-а!“ от опозицията) Но кажете какво да правим? Препоръчайте вие мерки практически, осъществими, които ние да полемем всички тук! Никой няма да ви възрази. Нека ги осъществим, за да можем да спасим ползотворния труд на нашия селски стопанин.

Крум Миланов (к): Те са неспособни да направят това.

Пеко Таков (к): Не трябва да говорите, че бедствието на нашите земеделски стопани е в това, че получават 800 лв. пенсия, а вие искате 1.500 лв. месечно! Ако държавата има възможност, тя би дала, драги другари и другарки, и 1.500 лева на месец, но кажете вие: ако не осъществим онези мероприятия за нашето земеделско стопанство, които се легнали в нашия двегодишен стопански план, ние не можем ли да докараме благоденствие на нашия земеделец-стопанин и с 1.500 лв. държавна пенсия?

Очевидно е и за последния изостанал в политическо отношение наш гражданин, че това е невъзможно. Необходимо е да се помисли по тези въпроси. Няма да позволим ние, няма да позволим земеделските стопани да се демаргостват, да се лъже и да се безобразни в едно мероприятие, което лъжи чест на Отечественния фронт, на цялата отечественофронтowska общественост и на нашето правителство — с нашите земеделски държавни пенсии (Ръкоплещания от мнозинството)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата народният представител г-н Митю Седев.

Митю Седев (ЗНП): (От трибуната) Г-да народни представители! Представен е за обсъждане и гласуване бюджетпроектът на разните фондове, между които и фонд за издръжка на вечерните гимназии. Полеже се касас до 45.000.000 лв., които се искат за тези гимназии, т. е. за широката просвета, нам е наложителен дългът да се изкажем по тази народна просвета, която се раздава в нашата страна във вечерните гимназии.

В чл. 1 от устава на Българския земеделски народен съюз е казано: „Българският земеделски народен съюз е организация просветителна и политико-икономическа.“ А в програмата на същия съюз, чието създаване, развитие и успешна борба се обуславя преди всичко от по-високото културно равнище на неговите последователи, е казано: „Откриване на вечерни общообразователни и специални курсове и неделни училища за възрастни.“ В името на това програмно начало по частната инициатива на земеделските джамии още преди 30 — 35 години изникнаха из страната, макар и рядко, вечерни училища за възрастни и за неграмотни членове земеделци. Това начало придоби по-широко приложение през управата на Стамболийски, когато се въведе и почти приложи задължителното основно образование. Учителите бяха задължени да дават макар и елементарни знания и на възрастни, где то има условия за вечерни курсове и училища.

Трябва още отсега да подчертая, че съставителите на тази програма за по-широка народна просвета чрез откриване на вечерни курсове и училища за възрастни никога не са имали пред вид, че чрез тези курсове и училища ще трябва да се изфабрикуват дипломирани хора за служба, а са смисляли чрез тях да поддигнат възбужда културното ниво на широките народни маси — едно необходимо условие за всеобщия прогрес на нашия народ.

Видимо за същата цел Висшият учебен съвет — който беше по-повече, ни по-малко едно чисто комунистическо събрание — препоръча на просветните фактори да се откриват вечерни училища и вечерни гимназии. Открити са или се иска откриването в 1947 г. на около 30 самостоятелни и несамостоятелни вечерни гимназии.

От устройството, програмата и съдържанието на преподавания материал, както и от вътрешния учебно-възпитателен живот в тези гимназии, всеки обективен наблюдател ще дойде неминуемо до заключение, че главната цел на тези гимназии за които се искат 45.000.000 лв., е малко по-друга: да се даде възможност на хора, заети с производството, без да напуснат своята ежедневна работа, да придобият средно образование. Това е безспорно полезно и добро. Но защо да си затваряме очите пред факта, че 95%, за да не кажа 100% от тези, които отиват в тези гимназии, правят това не за да останат в производството и за да придобият диплома за средно образование, за да избягат от производството и да станат чиновници, или да оформят с документ чиновническото си положение, което са заели по незаконен начин.

Тачо Даскалов (к): Дай факти! Това са само предположения.

Митю Седев (ЗНП): Ще ви дам факти. — При условията, при които се развиват тези вечерни гимназии, те са се обърнали в институт за дипломиране на невежество и неграмотност.

Владислав Арикудов (р): Как е възможно такова нещо?

Митю Седев (ЗНП): Ученическият състав на тези гимназии е различен: това са милиционери, работници, подофицери и други, но обезпечено партийни.

Райко Дамиянов (к): Значи против работническата просвета си — така ли?

Митю Седев (ЗНП): Не това.

Райко Дамиянов (к): А какво, та не това?

Митю Седев (ЗНП): Аз ще ви кажа против кое съм и за кое съм. — Макар че видимата цел на тези гимназии да е демократизация на широката просвета за народа, в тези гимназии нямат достъп една част от народа — в тях не се допускат опозиционери. За да постигнем там, кандидатът трябва да представи о. ф. бележка. И ако по някакъв начин е бил приет за ученик някой, който не споделя идеологията на РП (к), или си позволи, макар че е пълноправен гражданин и избирател, да не одобрява и критикува политиката на о. ф. управление, бива отстраняван от тези вечерни гимназии. Такива случаи имаме в Ямбол и на други места. И о. ф. бележки за постъпване не получават онези, които симпатизират опозиционни разбирания. Така тези гимназии са станали почти монопол за господстващата партия в управлението за дипломиране на партийни, за да бъдат назначени на по-добри служби макар и слабокултурни, на мястото на достойни квалифицирани служители, по гледани с по-добрение като опозиционери.

Преди всичко обучението в тези вечерни гимназии се води по специална програма, а именно: по български език, докато в дневните гимназии се предлагат 16 часа, във вечерните — 13; по новите езици в дневните — 13 часа, във вечерните — 4; по руски език в дневните — 8 часа, във вечерните — 7; по математика в дневните — 18 часа, във вечерните — 12; по физика в дневните — 9 часа, във вечерните — 6; по астрономия в дневните — 1 час, във вечерните — никак; по химия в дневните — 10 часа, във вечерните — 5; по естествена история, анатомия и хигиена в дневните — 11 часа, във вечерните — 8; по история в дневните — 11 часа; във вечерните — 8; по география в дневните — 6 часа, във вечерните — 5; по философска пропедевтика в дневните — 4 часа, във вечерните — 2; по телесно възпитание в дневните — 7 часа, във вечерните — 2; по пеене в дневните — 2 часа, във вечерните — също; по рисуване в дневните — 4 часа във вечерните — няма. Или, на това казано, в тези гимназии се изучава една трета от материала, предвиден за дневните гимназии. С официален документ е констатирано от правителствения в. „Изгрев“, че в народните гимназии ...

Райко Дамиянов (к): Ти си противоречлив. Я си направил сметката — една трета ли се пада?

Митю Седев (ЗНП): Моля. Нека бъде малко повече!

Райко Дамиянов (к): А-а-а! Логика! Защото цял ден стърже на струга, затова няма гимнастика.

Митю Седев (ЗНП): ... 50% от редовните ученици за първия срок са получили слаби бележки. Като резултат на оф. просветна политика, гимназиите гъмжат от двойки — редовните гимназии. А какво да кажем за вечерните гимназии, в които обучението се води по домашному? Като прибавим към това липсата на дисциплина в тях, страшно големите отсъствия, които са система, липсата на условия за една резултатна учебна работа, липсата на учебници, за които има много да се говори, липсата на квалифициран персонал за преподаватели, много от които, обладали от своя великопартийски шовинизъм, използват катедрата в тези гимназии, за да ругаят опозицията, повече от ясно е за всекиго, какво качество средности излизат от тези гимназии.

Райко Дамиянов (к): Кажете, че там те стиска чепикут.

Груо Папунчиев (к): Това са редовни гимназиски учители, за тях ги обиждаш така?

Митю Седев (ЗНП): Макар да е така, завършилите тези гимназии придобиват право на средни и получената диплома дава право за държавна служба със средно образование. По този начин, чрез тези гимназии, се прави една нежелана конкуренция на достойните, подготвени и квалифицирани среднисти, които без съмнение ще бъдат избутани от своите места в държавната иерархия, за да се настанят неподготвени и слабо-културни партийци на тяхно място. А че това така ще бъде, то се разбира от общия стремеж на Работническата партия (комунисти) да настани във всички ресурси на държавното управление свои хора, макар и некадърни. Ето скритата цел, която се преследва с тези вечерни гимназии.

Груо Панукчиев (к): Против просветата си ти.

Митю Седев (ЗНП): Е добре, по този път може ли някой сериозно да приеме, че Работническата партия (комунисти) гледа някаква по-богато културно бъдеще за нашия народ, за който се надява до спукване от сутрин до вечер държавното радио? Нима с тези предпочитани полуинтелигентни партийци това може да стане? Разбира се, не!

Груо Панукчиев (к): По-добри ученици са, по-умни са от тебе.

Митю Седев (ЗНП): И в миналото имаше частни вечерни и дневни гимназии за възрастни. Но завършилите тези гимназии, за да добият право на средно образование, бяха задължени да се явяват на зрелостен изпит в народните гимназии като частни ученици.

Тачо Даскалов (к): Фашистката просветна политика беше по-добра значи?

Митю Седев (ЗНП): Не казвам това.

Тачо Даскалов (к): Точно това.

Митю Седев (ЗНП): ... и то по програмата и върху материала за народните гимназии. При това някои от тези частни гимназии бяха толкова добре обзаведени и с такъв подбор, елитен персонал, че надминаваха в това отношение държавните гимназии. А сега се върви по пътя на ударното фабрикуване на дипломи, за да се задоволи една партийна сметка, за да се създава все повече и повече партийна армия от преторианци, годни за зрелища и кавалкади, които всеки ден в изобилие се сервираат по стъди и медали — армия годна да вика осанна, но негодна да помогне за културното развитие на нашия изостанал народ.

Никога Ришельо, който управлява Франция много години, беше казал: „Богат и културен народ мъчно се управлява“. И ние сега, като проследим цялостното законодателство, цялостната политика на Работническата партия (комунисти) във всички области на нашия живот, видим заключението, че тези мисли на Ришельо са станали правило за отечественофронтовската власт. (Ръкоплескания от опозицията)

Петко Таков (к): Демагог!

Министър д-р Иван Стефанов: Той е демагог и худител — не само демагог. Това народни просветители, това българска младеж — хули, оплюва. Безобразие!

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата народният представител Лалю Ширков.

Лалю Ширков (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Като продължение на бюджета на държавата за 1947 г., който неотдавна гласувахме, днес ни се представя за разглеждане и одобрение бюджетпроектът за приходите и разходите на различните фондове, управлявани от министерствата и дирекциите, съгласно чл. 118 от закона за бюджета, отчетността и предприятията.

При гласуването на държавния бюджет в общите дебати ние разгледахме общата вътрешна и външна политика на правителството и неговата творческа строителна програма. Сега пред нас се поставя да разгледаме дейността на разните фондове, останали за сега вън от държавния бюджет, а именно: фондовете на завещаелите и дарителите при Министерството на народната просвета; фондовете при дирекцията на пенсията и държавната лотария; фондовете на завещаелите и дарителите при Министерството на народното здраве; фондовете на завещаелите и дарителите при Министерството на индустрията и занаятите и фонда за рационализация, поощрение и контрол на индустрията и занаятите при Министерството на индустрията и занаятите.

Аз няма да се спирам върху всички фондове, защото това не е необходимо. Ще се спра повече върху дейността на по-важните и големи фондове, които имат голямо обществено значение.

Първо, по фондовете при Министерството на народната просвета — конкретно за вечерните гимназии. Народното правителство на Отечествения фронт в своята декларация даде обещание да даде възможност на останалите без образование трудещи се, поради фашистките ограничения в миналото и поради липса на средства и заетост в производството, да продължат и закръглят своето образование. Ние виждаме, че това обещание на правителството се провежда на дело с откриването на вечерни училища и вечерни гимназии. Ние имаме открити 31 вечерни гимназии, от които 8 самостоятелни и 23 несамостоятелни — под ръководството на директорите на съответните дневни гимназии. За тези гимназии правителството предвижда помощ от 25.000.000 лв., или общо разход 45.070.000 лв.

В програмата на Отечествения фронт и в декларацията на народното правителство лежи основното начало, да не остане нито един български гражданин неграмотен, без образование. Фашистките пра-

вителства полагаха големи усилия да ограничат достъпа на народа до училищата, образованието и широката народна просвета и го държеха в тъмнина и без образование българската младеж и целия трудещ се народ. Народната власт иска да полага грижи за издигане и развитие на образованието на всички трудещи се и за най-широка просвета и просветен живот на българския народ.

Нашата парламентарна група държи за най-широкото развитие на народното образование и дава пълната си поддръжка за издигане образователното ниво на народа, като наред с широките грижи за основните училища, прогимназиите, гимназиите и висшите училища полага грижи и за издигане и развитие на допълнителното образование чрез вечерните гимназии.

От това, което каза представителят на опозицията, трябва да се извади заключение, че господата опозиционери, които на думи са за широка народна просвета, на дело са против тази просвета. Той изнесе нещо за устройството и порядките в тия училища, за да си изпрати заключение всеки, че те не могат да имат място в нашата страна. Нещо повече, той си позволи да хвърли обиди, клевети срещу училищата и младеж в нашата страна, които в своите усилия за повече образование и просвети не отбелязват двойки, а подобрение на своя успех и на своята дисциплина. (Ръкоплескания от мнозинството) И тук те на дело доказват, че са против просветата на народа и неговата учаща се младеж.

Цветан Максимов (ЗНП): Той критикува просветната политика. Това ти не можеш да разбереш.

Лалю Ширков (к): Народната просвета и образование не са дело на отделна партия, а са дело на целия народ, на цялата държава. Минимален към бюджета на Дирекцията на пенсията, към която имаме няколко фонда за пенсии.

Първо, фонд за пенсии за изслужено време. С бюджета на този фонд се урежда положението на пенсионерите за изслужено време. От този фонд в настоящия момент получават пенсия 63.543 пенсионери, за които се плащат повече от два милиарда лева. Освен това поддържа се и посмъртната каса на пенсионерите за изслужено време, от която се дават помощи в случай на смърт на всички пенсионери. За тази каса са предвидени 10.000.000 лв.

В миналото през финансовото управление пенсионерите не само бяха обезправени и потиснати, но и държани в крайно мизерен пенсия и в такова изродено положение. И не можеше да бъде друго. Пенсионерите, преди да станат такива, са били работещи и служещи, трудещи се, към които бившите финансови управници имали друго отношение, освен да ги подлагат на експлоатация и ограбване и след като ги изтискат като лимон, да ги захвърлят на улицата без сили и здраве и без достатъчно грижи и материална подкрепа. И онова, което те даваша в формата на мизерни пенсии, го даваша под ипозора и борбите на самите пенсионери и техните организации. И както във всички страни недемократически, тъй и у нас, за техния труд им се подхвърляше просешка пенсия.

Отечественият фронт и неговото народно правителство имат съвършено друго отношение към пенсионерите и пенсионния въпрос. Те поставят труда като обществен стопански фактор в нашата страна и затова имат положително отношение и подлагат всички грижи към носителите на труда — работници, служещи, трудещи се. Шом работникът или служещият завърши през определен период общественно-полезна дейност и изхаби своите сили, държавата трябва да му осигури средства за неговата издръжка, като му даде пенсия.

Изхождайки от тия основни принципи, едно отечественофронтовско народно правителство не може да не счете за свое задължение да осигури старините на заслужилите работници и служещи, отдали всичките си сили и способности в служба на държавата за изграждане на своята свободна родина.

Отечественият фронт направи и продължава да прави всичко възможно за подобрене пенсията на пенсионерите и осигуряване на техните старини. След 9 септември народната власт даде из тия пети процентно увеличение на пенсията — през 1944, 1945 и 1947 г. Освен това, даде се в навечерието на две зими помощ в размер на едномесечната пенсия.

Освен временното увеличение на пенсията, Отечественият фронт прояви грижи относно снабдяването на пенсионерите с облекло, обувки и др. по начин, както това стана за чиновниците и работниците.

Независимо от това отечественофронтовската власт уреди въпроса с даване безплатно здравна застраховка за пенсионерите и техните семейства, без всякакви вноски от тяхна страна.

Ясно е от всичко това, че с оглед нуждите на пенсионерите и условията на живота временното увеличение на пенсията и грижите, които се положиха за тяхното увеличение, не са достатъчни да им осигурят едно добро положение. Но като се има пред вид, че тези грижи колкото и малки да са, се дават при условия на най-голямо бедствие и на най-страшно разорение на нашата страна и след две страшни сунни, ясно става, че колкото и да е малко това увеличение, то е ценно и е доказателство за вниманието на народната власт към пенсионерите, които съставляват значителна част от нашия трудещ се народ.

Сега стои открит въпросът за една възможно най-скорошно цялостно разрешение на пенсионния въпрос и се дават справедливи пенсии според труда и заслугите на всички граждани и им се осигуряват по-добри дни. А това ще стане със стопанското и финансово подобрене на нашата страна, за което всички полагат усилия. Това ще стане с успешното провеждане на двегодишния стопански план и провеждане програмата на Отечествения фронт.

При народната власт, начело с мъдрия вожд д-р. Георги Димитров, пенсионерите ще получат пълно внимание и зачитане на техния многогодишен труд и заслуги към държавата, която ще им гарантира достатъчно материално, културно и здравно съществуване.

Към Дирекцията на пенсията е и другият голям фонд — „Земеделски пенсии“. Народното правителство на Отечествения фронт изпълни едно от своите програмни искания, да осигури старините на всички земеделски стопани и стопанки. С закона се определиха пенсия на всички стопани и стопанки, без разлика на пол, възраст и народност, при навършени години за мъжете — 60 години, а за жените — 55 години. През течение само на няколко месеца бяха пенсионирани над 350.000 земеделски стопани и стопанки. Техният брой нараства на около 500.000 души. За техните пенсии се плаща годишно сумата 4.200.000.000 лв. Това е едно голямо народно дело на Отечествения фронт и неговото правителство и една крупна придобивка за нашите трудещи се в селата. Това е едно ново доказателство, че народната власт служи на своя народ, на всички трудещи се в нашата страна. Това е доказателство, че народната власт има присърце интересите, болките и тежненятия на земеделските стопани и че направи всичко възможно, техните скромни пенсии, които бяха увеличени, да бъдат още повече увеличени съобразно посъпването на живота. Но това ще стане не сега, а с финансовото подобрене на страната.

Тук трябва да изкажем благодарност на служителите в Дирекцията на пенсията за ценния труд, положен за бързото пенсиониране на такава голяма част от трудова България.

Заедно с това трябва да изкажем благодарност на Общия земеделски професионален съюз за неговите ежедневни грижи безплатно да оформява и набавя всички документи по отпускане пенсията на земеделските стопани. Ако не бяха тези грижи на този съюз, можем да си представим какви грамадни средства биха отделили земеделските стопани и стопанки от своя оскъден залък, за да си оформят документите необходими за отпускане на техните пенсии.

Трябва да подчертаем дебело, че въпросът за земеделските пенсии беше разрешен така, както не е разрешен в никоя капиталистическа страна. И ако представителите на опозицията тук искат да подценят това голямо народно дело на Отечествения фронт, те дълбоко се заблуждават. Българският народ знае, че именно правителството на Отечествения фронт разреши правилно въпроса за пенсията на земеделските стопани и стопанки. (Ръкоплесквания)

И Отечествения фронт, другари, ще направи всичко възможно, тези пенсии да бъдат съобразени с нуждите и посъпването на живота. Но това ще стане с нашите усилия за стопанско заздравяване и финансово укрепване на страната и успешно провеждане на двегодишния стопански план.

В обяснителната таблица са включени кредитите за личния състав по администрирането на държавните пенсии. Кредитите за тия пенсии бяха гласувани в бюджета на Главната дирекция на държавните дългове.

Към държавните пенсионери спадат пенсионерите от миналите войни и отечествената война, пенсионерите, които получават пенсия за инвалидност и народни пенсии, отпускани от Народното събрание след 9 септември на пострадалите в борбата срещу фашизма; тук спадат пенсията на опълченците-доброволци и др.

За положението на пенсионерите ние можахме да се изкажем при гласуването на закона за временно подобрене на пенсията на земеделските стопани. Тук трябва да подчертаем, че това увеличение все още е недостатъчно да осигури тяхното материално положение, за да могат да посрещат своите всеотрапни нужди. Това увеличение се движи между 8 и 20%. Наред с това то не придружено с грижи за снабдяване с облекло, обувки, продукти и др. Независимо от това пенсионерите се ползват от безплатната здравна помощ, без да внасят никакви вноски. С тези придобивки и това временно подобрене на пенсията се облекчи, но не малко, поне отчасти, положението на тези пенсионери. В това отношение грижите ще продължат и ще ще трябва да бъдем убедени, че положението на пенсионерите ще бъде подоброено чувствително и техните старини осигурени по-добре.

Един въпрос, който следва да получи бързо разрешение, е въпросът за съобразяване на законите за пенсията с новите щатни таблици, като предвидените максимуми за две пенсии и пенсия и заплатата се увеличат, за да се запазят придобитите досега права. Тъй като въпросът е спешен, а основното преработване на законите за пенсията ще се забави, явява се неудобно това да стане с отделни закони. Налага се то да стане сега, като се предвидят необходимите текстове към закона за бюджета на фондовете. За това в комисията нашата парламентарна група ще направи конкретни предложения.

Въпросът за всички пенсионери е един голям въпрос. Той засяга една маса над 650.000 души, които със своите семейства съставляват една значителна част от българския народ.

Броят на пенсионерите у нас след 9 септември 1944 г. се увеличи значително с пенсионирането на земеделските стопани и стопанки и с пенсионирането на пострадалите в борбата против фашизма и в отечествената война. Народното правителство на Отечествения фронт ще положи грижи с финансовото заздравяване и стопанското развитие, с двегодишния стопански план и с изпълнението на програмата на Отечествения фронт да осигури материално, здравно и културно благоденствие не само на целия трудещ се народ, но и за всички пенсионери, дали жертви и труд за благото на народа и свободата на нашата млада република.

От името на парламентарната група на Българската работническа партия (комунисти) аз заявявам, че ние одобряваме бюджетопоекта за фондовете и ще го гласуваме единодушно по принцип. (Ръкоплесквания от мнозинството)

Председателствуваш д-р Георги Атанасов: Има думата народният представител Димитър Милков.

Димитър Милков (з): (От трибуната. Посрещнат е ръкоплесквания) Г-жи и г-да народни представители! На нас е представен за разглеждане и гласуване бюджетопоектът на разните фондове за 1947 бюджетна година, възлизащ в разходната си част на 7.124.700.000 лв.

Бюджетът на фондовете е едно допълнение на общия държавен бюджет, който неотдавна се гласува от Великото народно събрание. В чл. 1 от законопроекта са изброени отделните фондове по министерства, които следва да се разпределят на две групи, независимо от това към кое министерство се отнасят, а именно: фондове на заветатели и дарители, възлизащи на 18.030.000 лв., и фондове, образувани със специални закони, възлизащи на 7.106.670.000 лв.

По фондовете от първата група няма нещо особено за отбелязване. Предвидените по тях приходи и разходи са съобразени по размер с действителните приходи на фонда, а по предназначение — с волята на заветателя-дарител. Ние можем само да изкажем нашата и на целия български народ благодарност на дарителите за благородните и високо хуманни цели, които са постигати с образуванияте от тях фондове.

Що се отнася до фондовете от втората група, те заслужават по-обстойна преценка и по-голямо внимание. Към тази група спада на първо място фондът „Заплати на персонала във вечерните гимназии“, възлизащ на 45.070.000 лв. Вноските в този фонд се образуват от таксите на учащите се, от вноските на частните издателства и от помощта на държавата, предвидена в бюджета на Министерството на народното просвещение — 25.000.000 лв., или всичко 45.000.000 лв. — сума, която е наглед малка и незначителна, обаче по своето предназначение е от особена важност.

Независимо от това, че тази сума за посрещане разходите във вечерните гимназии е твърде малка, ние трябва да подчертаем голямото значение на тези вечерни гимназии, които са доказателство за широката и всеотрапна просветна политика на Отечествения фронт и за грижите, които се полагат за разширяване образованието и просвещателта на нашия народ. С вечерните гимназии ще допълнят образованието си всички ученици-девојки, младежи и възрастни, които по една или друга причина са били принудени да прекъснат своето образование или не са могли да следват училище своевременно по липса на средства, или са били принудени още от ранна възраст да изкарват прехраната си. Това са предимно бедни граждани и деца на такива служещи и работници, които, наред с участието си в производството и новото строителство на страната ни, отделят време и труд да разширят своето образование и логично другарите си. За тая категория лица би трябвало да се направят още по-големи жертви, като образованието във вечерните гимназии се направи напълно безплатно — без такси, разходи за учебници и др. — начало, което е легнало в основните грижи на Българския земеделски народен съюз и в просветната политика на Отечествения фронт. Така тия вечерни гимназии биха оправдали напълно предназначението си и биха постигнали по-пълно своята културно-образователна цел.

Други фондове от втората група са: фондът „Пенсии“ при Дирекция на пенсията, възлизащ на 7.036.000.000 лв., фондът „Пенсии за изслужено време“ — 2.800.000.000 лв. и фондът „Земеделски пенсии“ — 4.250.000.000 лв.

Фонд „Пенсии за изслужено време“ в сравнение с бюджета за 1946 г. показва увеличение от 456.500.000 лв., което са дължи главно на даденото в последно време увеличение на пенсията за изслужено време. Приходите по отделните параграфи показват промени, които са съобразени с възможностите за постъпления през 1947 г. и наложилите се разходи.

Върху огромното значение на този фонд не ще се спирам, защото преговорите за това, обаче смятам, че трябва да се отбележи и да се изкаже пожелание, че се налага известно изменение в съотношението между крайно малките и големи пенсии за отделни категории пенсионери — което отчасти е постигнато с даденото процентно увеличение, с което обаче все още въпросът не е разрешен.

Що се отнася до фонда „Земеделски пенсии“ бюджетът за 1946 г. показва едно увеличение от 3.223.000.000 лв. Приходите за него са от вноските на земеделските пенсионери — 720.000.000 лв. и главно от помощта на държавата, предвидена по бюджета на държавните дългове — 1.150.000.000 лв. Увеличението на помощта по бюджета подчертава грижите, които държавата полага за пенсионирането на земеделските стопани и стопанки. С това тя се отплаща по време на старческите им години за непосилния труд, който са положили в своите стопанства и с който са изпълнили своя дълг към цялото народно стопанство.

Това увеличение се е наложило и поради туй, че през 1946 г. се дадох пенсии на изпородилите земеделски стопани и на жените земеделки. Особено е важно обстоятелството, че се пенсионираха българската земеделка — всекласната ученица в земеделското производство и неотлъчна съпътница на земеделската стопанка. А това се подчертава искрено и заслужено внимание на отечественофронтиската власт към безпримерната труженица в земеделското стопанство, която от ранни зори до късна вечер търпи блага и големи благоденствията на своите близки и на целия български народ; тая, която миналите фашистки управници бяха забравили и бяха обезпечили и лишили от пенсия.

Ние знаем, че при сегашното затруднено стопанско и финансово положение на страната въпросът за земеделските пенсии е добил възможното най-правилно и пълно разрешение. При неустойчивостта още брой земеделски пенсионери и пенсионерки не може да се иска повече. Но ние се надяваме и вярваме, че ще намерим възможност и с общи усилия ще разрешим по-пълно въпроса за земеделските пенсии, за да може да се подобрят значително пенсията и да се гарантират старческите години на трудещите се земеделски стопанки.

Друг фонд, на който също трябва да се обърне внимание, това е фондът на Държавната лотария, възлизащ на 25.600.000 лв., който в сравнение с миналата година показва едно увеличение. Но ако се обърне внимание върху перата, които са посочени, ще видим, че 15.000.000 лв. от това увеличение са посочени като помощ за отделни организации, давани при специални дялове от Държа-

вната лотария. Държавната лотария намира своето оправдание и след като покрива предвидените по бюджета на фонда разходи, дава приход на държавата 60.000.000 лв.

В заключение трябва да кажа, че както по фондовете от завещатели и дарители, така и по тия, образувани със специални закони, предвидените приходи и посочените разходи са съобразени с действителните възможности и крайно необходимите нужди. От името на парламентарната група на Българския народен земеделски съюз заявявам, че ние ще гласуваме бюджетния проект за фондовете така, както е представен. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: (Посрещнат с ръкоплескания) Уважаеми народни представители и народни представителки! Представеният законопроект за бюджета на фондовете е много кратък и ясен; няма нищо сложно в него. В чл. 1 са посочени фондовете, разпределени по министерства. Аз бих казал няколко думи за тяхното разпределение и предназначение по същество — макар в бюджетния проект то да е направено също така много прегледно — понеже се касае само за шест цифри.

Отдавна, даже и преди освобождението още, у нас се е практикувало, по-заможни хора да задоволяват една своя амбиция, да кажем, да оставят един спомен за себе си в родното си място или там, где са живели по-дълго време, като отделят една част от своето имущество или цялото си имущество и го завещават на държавата. Във всички тия случаи държавата със специален закон е приемала тия дарения и завещания, и така са натрупани с течение на времето, в десетилетия, 208 обособени фондове от дарения и завещания — голям брой обаче годишните им приходи и разходи възлизат на 18.000.000 лв. сегашни пари.

Една част от тези дарения, които са отпреди сегашната война, отпреди първата световна война и отпреди Балканската война, са останали в същите суми в лева, колкото са били и тогава, макар че тогавашният лев е било нещо друго от сегашния лев.

Време е да се помисли по какъв начин би могло да се рационализира манипулирането с тези дарения и завещания. И аз се надявам, че догодина ние ще успеем да предложим на Народното събрание едно по-рационално и опростено управление на тези средства. Нещо много просто и ясно: всяко дарение и завещание се използва за предназначението си.

Обаче — както това му е станало втора природа, навик, на г-н Петър Божинов, както това му е станало вече нещо непреодолимо за самия него — най-простата работа той непременно ще я засучи така, че да излезе един голям политически въпрос. Ама важното е какъв политически въпрос излиза от това засукване на г-н Божинов. Споменава той за един малък фонд. Защо? — От 208-те той е взел само един малък фонд. Защо? Защото се говори там за Шип, говори се за лекари от Шип и студенти от Шип. Само заради това. Не е ли ясно каква е политическата подкладка на тези разсъждения тук, уж ръководени от добра воля?

Петър Божинов (ЗНП): Не заради Шип.

Пеко Таков (К): Да трови отношенията със съседите.

Министър д-р Иван Стефанов: Втория фонд, по който той говори, е фондът на Държавната лотария — нещо много ясно и просто. Съвсем не е така черен дяволът, както го рисува г-н Божинов. Държавната лотария е едно предприятие. Аз мисля, че беше едно опущение от негова страна — за което сигурно ще получи известно мъмрене в своята среда — че не използва случая и тук да каже, че Държавната лотария облагодетелствувала, разбирате се, партийците и че е във вреда на българския народ. (Смях сред мнозинството)

Петър Божинов (ЗНП): Резултатите от държавната лотария къде отиват? Не го осуквай!

Министър д-р Иван Стефанов: Българската държавна лотария е едно предприятие, каквито в други страни има много...

Никола Петков (ЗНП): Осъдено е.

Министър д-р Иван Стефанов: ... в една много по-голяма форма, с много по-голямо икономическо значение. Класните лотарии в чужбина са нещо, което превръща хилядократно нашата лотария. Но нашата лотария напоследък стана нещо друго от това, което беше в началото. Тези 15.000.000 лв., които се показва също така трън в очите на г-н Божинов, не са нищо друго, освен онези суми, които държавната лотария осъществява чрез посакетване на известни свои дялове — през годината има няколко такива дяла — на определени социални, културни и други цели. На всички ни е известно, че имаше дял за народното здраве, имаше дял за „Червен кръст“ и други такива културни и социални мероприятия. Ама може ли г-н Божинов да каже две думи тук в тази зала, без да изкове от това някаква отровна стрела? Не може, ясно е. И тук се направи същото.

А пък що се касае до другите помощи, г-н Божинов, това са помощи изрично за служителите на самото учреждение. Затова няма защо да се лъже, няма защо да се преинава нещата и сега да се припомня, че и в бюджета имало такива пера. Има пера — да. За всяко ведомство се предвиждат известни суми, много малки, за съжаление, за подпомагане, колективно задоволяване на културни, здравни и други потребности на чиновниците, чийто доходи, както е известно, са твърде ниски, да да могат те индивидуално да обезпечат едно такова задоволяване в задоволителен мащаб.

На трето място, говори се по фонда за вечерните гимназии. И това даде повод на господата отлясно да си повторят някоя неща, казали въобще върху просветната политика, и не толкова да кажат нещо по същество, отколкото да изсипят най-мерзки хули към всички. Защото за г-н Седев нито учителите сега са учители, нито учениците са ученици, нито учебниците са учебници, нито вечерните гимназии са гимназии. Хубаво било на времето, когато по инициативата на отделен учител и на учители в селата така, без никакви други грижи на държавата, и нейни разходи, си учредявали някакви си курсове, събирали се, приказвали си, учили някоя и друга бабичка, някой и друг старик да пише и да си подписва името. Голям успех! Обаче когато държавата се заемва сериозно с тази работа да ликвидира просветната изостаналост на някои категории от нашето население, когато тя иска да навакса онова, което са изгубили наши съграждани и съгражданки вследствие събитията от войната и борбата срещу фашизма, когато тя иска и устройва курсове и вечерни гимназии, за да може един младеж, който е изкарал младините си в затвора или в планината, да придобие право на средно образование, видите ли, тогава се вършела партийна политика, това се правело, за да могат комунистите да получат дипломи! Споменете си само думите на този господин, хулигански думи — бих казал смело.

От мнозинството: Позор!

Министър д-р Иван Стефанов: Споменете си думите, които каза тук: „некултурни партийци да се дипломират“. Неполойна конкуренция се вършела на онези, които били добре подготвени в средните училища, с един такъв ерзац, заместител — вечерни гимназии. Г-н Седев! Вие без да искате показате Вашата и на Вашите среди природа, природа реакционна, консервативна и антинародна. („Браво!“ и продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Владимир Арнаудов (Р): И затова миналата година беше уволнен от Министерството на просветата като началник на основното образование.

Министър д-р Иван Стефанов: За друго е уволнен — не заради това. Той е уволнен за тези прояви, които и сега показва навсякъде, затуй защото не може да върви в крак с новото време с тези свои схващания. — И още една хула. Видите ли: некадърни служители се настанявали по държавните служби, само защото имали никакви си други качества, а не тези, които трябва да имат за даденото място!

Ами за нашата младеж какво може да каже този господин тук от тази трибуна? Щом ще говори по тези въпроси, щом като няма да се ограничава по съществото, по дадения предмет, какво може да каже той? Може ли да каже, че никога в България не е имало такъв слаб успех в нашите училища. Вярно ли е това?

От мнозинството: Не е вярно!

Министър д-р Иван Стефанов: Не е вярно. Най-добро известната статистика на общите резултати, които аз имам случая да прегледам, показва, че има подобрене на този успех. И не може да бъде иначе. В нашите училища има друг дух — не духът на фелдфебелщината и казармената дисциплина, а дух на колективно подпомагане слабия другар. Създават се групи от по 5 ученика, които се задължават помежду си да издигнат успеха на всички свои другари. Създават се всички възможности, и най-слабият ученик, ученикът, който е поставен в най-лоши условия в домашната обстановка, да може и той да върви в крак с другарите си. Туй, което се разправяше тук по-рано, при разглеждането на общия държавен бюджет, за организациите на младежите, се разправяше пак така, без да се държи сметка за най-очевидни факти. Всички органи на нашите младежки организации с какво се занимават? Занимават се изключително с това, да възпитават нашата младеж в труд, дисциплина и патриотизъм. С нищо друго не се занимават. Вие не сте чели нито един брой от „Септемврийец“, нито един брой от вестника на ЕМОС, за да говорите така. Който е чел само един брой, той ще види какво голямо значение имат тези младежки организации и техните печатни издания за издигане нивото на нашата младеж във всяко отношение.

Но какви хора имало там, във вечерните гимназии? Видите ли: имало тозвоярски служители, имало милиционери, имало подофицери, имало домакини, имало работници! И тези хора отишли там, за да се ли защо? — Не за да придобият просвета, не за да придобият знания, с които да имат възможност да бъдат по-полезни на своята страна. Те отишли с единствената цел да получат дипломи и да избягат от производството. Като че ли добрият трамваен служител или добрият работник в производството, като подобие квалификацията на образованието, няма да бъде по-полезен в своето производство! Какви са тия приказки, освен пак едни хули, пак едни изрази на едно отношение към народа — защото българският народ, това са селяните, работниците и служащите (Ръкоплескания от мнозинството), това са те голямата маса. А онези, които смятат, че образованието е патент за тях, само те могат да ходят във висшите училища, само те могат да ходят в чужбина — това са десетте процента, чийто интереси винаги, всякога и по всеки повод защитават господата отлясно. (Ръкоплескания от мнозинството)

И какво? Касае се тук за 45.000.000 лв. за откриване вечерни гимназии в цяла България. За съжаление, много малко даваме ние, но даваме малко и получаваме по-големи успехи, затова защото и преподавателите в тия вечерни гимназии, които получават мизерни възнажания, вършат работата си добросъвестно, а и самите ученици дават всичко от себе си само и само да могат да поддържат своето учение в тия вечерни гимназии.

Време е, г-да, във ваш интерес, да ревизирате вашето поведение, за да не се разкрипате, да не се разобличавате като явни народни врагове. (Ръкоплескания от мнозинството)

Владимир Арнаудов (р): На гробищата!

Министър д-р Иван Стефанов: Най-същественият елемент в бюджета на фондовете несъмнено това е пенсионният фонд. Този фонд има голяма, дълга история. По това как са определени пенсията в миналото и сега, може да се говори много. Могат да се дадат най-разнообразни данни за броя на пенсионерите, за средния размер на пенсията и пр. Но винаги, когато се цитират цифри, трябва да се знае преди всичко от самия този, който ги цитира, тяхното значение, тяхното съдържание и след това да се цитират те с една елементарна добросъвестност.

В пенсионния фонд има грамидната сума от 7.000.000.000 лв. Какво представлява тази сума? Някой би казал, че тук се проявява пак политиката на Отечествения фронт да харчи безразборно оскъдната народна пара. И това го каза г-н Божинов. Но той е такъв демагог, че е в състояние в течение на пет минути да защити две противоположни тези: хем много се харчи, хем недостатъчно се харчи (Смях), и те недостатъчно за всички. Опозицията може да обещава и на чиновниците по-големи пенсии, и на земеделците по-големи пенсии. Г-н Божинов тук е скромнен. Той предлага повишение на пенсията от 800 лв. на 1.500 лв. А поръчаните резолюции, които се печатеха в зеленото „Земеделско знаме“ искаха чиновнически пенсии за земеделците. То значи 4—5 и повече хиляди лева на месец. Все пак има известна така, значи, умереност в демагогията.

Крум Рангелов (к): Поумният.

Министър д-р Иван Стефанов: А какво означава 1.500 лв. пенсия месечно за бюджета? Това означава тия 7.000.000.000 лв. да станат 11.000.000.000 лв., без да се бутат другите пенсии.

Недобросъвестно е твърдението, че пенсията на земеделците-стопани не били увеличена за 1948 г. Защо? Защото, както това много добре се разясни от народния представител Пекто Таков, миналата година пенсията бяха увеличени. След 1 юли те бяха удвоени по своя абсолютен размер преди всичко — т. е. всеки пенсионер, който имаше по-рано право да получава пенсия, получава два пъти повече пенсия — и по броя на лицата, които получават пенсия. Както ви е известно от 1 юли 1946 г. за пръв път започнаха да получават пенсия земеделските стопани (Ръкоплескания от мнозинството), онези български, които имат своя дял в поддържане на родолюбие, за предаността към делото на свободата и правдата на българския народ, онези български, които ежедневно участвуват в стопанския живот на нашата страна по един достоен начин. Оттогава започнаха да получават пенсия и инородните-земеделци стопани и стопаници. На дело, не с думи, Отечественият фронт показа какво отношение има той към инородците в нашата страна — коренно различно, разбира се, както от това на бившите фашистки управители, така и от това на българските шовинисти, така и на някои хора, които сега искат да объркат отношенията между народите на Балканите.

Сега в едно земеделско домакинство, в което и земеделецът-стопанин е жив и стопанката му е жива, пенсията, която се получава в това домакинство, е учетворена от 1 юли. Г-н Божинов казва: няма никакво увеличение на пенсията на земеделците за 1947 г. в сравнение с 1946 г. Вярно ли е? Ето това е положението, което ви изложих. Когато стана повишението и тогава бяха годишно 9.600 лв.

Петър Божинов (ЗНП): За 1947 г. няма никакво увеличение.

Министър д-р Иван Стефанов: Виждале ли каква тънка лъжа!

Пекто Таков (к): Не е тънка лъжа, ами е грамидна лъжа.

Министър д-р Иван Стефанов: Въобразявай си г-н Божинов, че ще може тук, в Народното събрание, и чрез разгласяване във да създале заблудение и в обществото, че годишната пенсия не е увеличена, защото тя към края на 1946 г. беше толкова, колкото е и сега.

Петър Божинов (ЗНП): Така.

Министър д-р Иван Стефанов: Точно така, нали? Ясно. Ама какво го интересува него, че пенсията е увеличена на 1 юли 1946 г., и оттогава се получава увеличена от стопаните и инородците? Той смята, че това няма никакво значение. Ако беше повишението направено на 1 декември, със същото основание г-н Божинов пак щеше да каже, че няма разлика в размера на пенсията за 1946 и 1947 г. А фактически има ли? Разбира се има. Новият увеличен размер е получаван от 1 юли 1946 г., а за 1947 г. ще бъде получен за цялата година.

Петър Божинов (ЗНП): За 1945 и 1946 г. имаме 450.000.000 лв., а за 1947 г. имаме 1.550.000.000 бюджетна помощ, която трябва да увеличи и размера на земеделската пенсия, а то не е станало. Защо така?

Министър д-р Иван Стефанов: Второ нещо. В домакинства, където има стопанин и стопанка пенсионери, те ще получат четири пъти по-голяма пенсия, отколкото са получавали през 1946 г. Така стоят работите с земеделските пенсии.

Ако вие, г-да, отлясно, си въобразявате, че ще можете да върнете демагогия по този въпрос, много се лъжете.

Петър Божинов (ЗНП): То е много ясно.

Министър д-р Иван Стефанов: То е много ясно. Точно така. И аз лично имам впечатление за туй, колко е ясен този въпрос тъкмо в селата, тъкмо между селяните и селянките. И вашите опити да ги заблудите няма да успеят. Това веднаж завинаги си го забележете! (Ръкоплескания от мнозинството)

Ама все пак не може да се откаже от едно г-н Божинов — да си прави своето раздвоение. Той наистина велзевулски казва: ние знаем, че тия пенсии, които сега бяха получавани за изслужено време, не са задоволителни; ние напълно одобряваме тяхното повишение с течение на годините. Това наистина той го каза. Но какво каза по-нататък? Той каза: докато тия пенсии са увеличени с цели 19.000 лв., отстъпък няма никакво повишение.

Пекто Таков (к): Нула.

Министър д-р Иван Стефанов: Нула увеличение — както каза. Невярно твърдение и политически напълно ясно каква цел гони? да забие клин между града и селото — политика, която не е в интереса нито на българските селяни, нито на българските работници, но политика, която обслужва точно определени интереси, интересите на българската и чуждата реакции. (Ръкоплескания от мнозинството)

Владимир Арнаудов (р): Много е малък, за да постигне такава цел.

Петър Божинов (ЗНП): От чие име говориш ти?

Владимир Арнаудов (р): От името на Радикалната партия.

Петър Божинов (ЗНП): Кой те избра тебе?

Владимир Арнаудов (р): Българският народ.

Петър Божинов (ЗНП): Къде е този български народ? Защо не излезе с листата на Радикалната партия да се избере? Какво приказваш ти!

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни)

Владимир Арнаудов (р): Простак с простак! От вчера прави политика. Демагог с демагог!

Министър д-р Иван Стефанов: Г-н Божинов обича много да цитира цифри. Както чухте, той тук от тая трибуна ви цитира цифрите за 1946, за 1945, за 1944 г. — всички ония цифри, които ги има тук в самия бюджетопроект и в неговите таблици. Обаче не се намери кадър да съпостави две цифри по отношение земеделските пенсии, за които той толкова много говори тук и да каже, че докато в 1945 г. са платени за такива пенсии 970.000.000 лв., за 1947 г. се предвижда да се платят 4.203.000.000 лв. — вероятно саме защото „има“ никакво изменение в тая област или защото Отечественият фронт не си е проявил действително политиката спрямо селското население у нас именно, както трябва! Не, тия номера няма да имат, г-н Божинов, никой не ще можете да заблудите вие.

Петър Божинов (ЗНП): Няма нужда пред Вас, а пред българския народ ще мине тая работа.

Министър д-р Иван Стефанов: Няма да мине. Няма да заблудите вие българския народ и с друго едно нещо, че във високите пенсии, във високите заплати и изходът от сегашното тежко положение. Не, г-да! Изходът е само в разгръщането, колкото се може, на труда в нашата страна; изходът е във възможно най-близкото стопанско строителство; изходът е именно в даването на действителни, обективни материални възможности за подобряване общото ниво на българския народ. И на тая именно задача, на тая именно цел са посветени усилията на мало и голямо, на мъже и на жени в нашата страна в последно време.

Петър Божинов (ЗНП): Но не и на вас.

Министър д-р Иван Стефанов: На тая задача вие искате да пречите, но няма да успеете.

Вие казвате, че благожелателно сте се отнесли към проявите на четири хиляди младежи от вашите краища там. А в какво се е изразило това благоприятно отношение? Дали вие сте направили едно събрание, на което да разясните, какво означава нашето стопанско строителство в този момент.

Петър Божинов (ЗНП): Най-напред вие ни разтуряте събранията!

Министър д-р Иван Стефанов: Дали сте говорили на двама души на ухото поне за необходимостта, за значението на това стопанско строителство?

Пекто Таков (к): Той го хули.

Петър Божинов (ЗНП): Елате да отидем заедно с Вас.

Министър д-р Иван Стефанов: Да, вие сте говорили на ушите, а то не на двама, а на 20 и 200 души, които са се намерили готови да Ви слушат, съвсем друга работа. Не мислете, г-н Божинов, че

това, което се говори на ухо от вас, остава скрито. То се чува. И аслъ, вие това го говорите, за да се чуе, да се разпространи, да се знае, какво се говори!

Петър Божинов (ЗНП): Ние говорим публично, от трибуната.

Министър д-р Иван Стефанов: По този въпрос да бъдем наясно. Вие отрекохте двегодишния стопански план, вие отрекохте стопанското строителство, вие отрекохте възможността и необходимостта от индустриализация на нашата страна, вие отрекохте възможността и необходимостта от електрификация на нашата страна, а сега започнахте да приказвате тук-там, че малчуганите на Петър Сърбински ще да изпълняват стопанския план по отношение на строителството. (Смях в сред мнозинството) Подир две години и това ще доживеем, уважаеми г-да народни представители и народни представители, че те, а не Отечественият фронт, са осъществили двегодишния стопански план! (Смях в сред мнозинството)

Този двегодишен стопански план ще се осъществи не от една партия, не от една партийна групировка, а ще се осъществи от българския народ. И той ще ви даде най-доброто доказателство за туй, как трябва да се работи за намирането на един правилен изход от сегашното положение.

Уважаеми г-да народни представители и народни представители! Аз смятам, че представеният законопроект за бюджета на разните фондове на държавата за 1947 бюджетна година заслужава вашето пълно одобрение и моля да бъде гласуван на първо четене. (Продължителни и бурни ръкоплескания от мнозинството)

Подпредседател: Д-р ГЕОРГИ АТАНАСОВ

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Пристъпваме към гласуване.

Ония г-да народни представители, които са съгласни да бъде приет на първо четене законопроектът за бюджета на разните фондове на държавата за 1947 бюджетна г., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Законопроектът отива в комисията.

Г-да народни представители! По втората и по третата точка от днешния дневен ред, както ми се съобщава, комисията още не са готови. Така че днешният ред за днешното заседание е приключен.

Следващото заседание ще стане утре, 16 май 15 ч.

Председателството предлага за туй заседание следния дневен ред:

1. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за разните фондове на държавата за 1947 б. г.

Второ четене на законопроектите:

2. За бюджета на разните фондове на държавата за 1947 б. г.

3. За изменение на закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата.

4. За уреждане правата на купувачи на недвижими имоти в частни догонири.

Ония г-да народни представители, които са съгласни с предложението от председателството дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Закривам заседанието.

(Закрито в 17 ч. 52 м.)

Секретари: { ИОРДАН ЧОБАНОВ
РАДА НОЕВА

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛНОВ